

Šumava 1870, Brdy 1941 - delší verze článku

Vzhledem k současným problémům lesního hospodaření jsou často připomínány ty minulé, ať už jsme pamětníky větrných bouří a následného napadení škůdci my (únor 2020, předjaří 1990, 28. - 29. 10. 2017, 9. 7. 2015, 1. - 2. 3. 2008, 19. 1. 2007, 19. 11. 2004...), naši dědové (4. 7. 1929), nebo ještě starší předkové (5. - 7. 12. 1868, období mezi roky 1830-1850, 20. - 25.11.1821...). V případě Šumavy hovoří záznamy i o velmi dávné historii (1620, 1690, 1720...), na Slovensku se vracejí až do druhé poloviny 16. století. Asi nejproslulejší lesní katastrofou je ale orkán, který v noci z 26. na 27. 10. 1870 zasáhl velkou oblast Šumavy. O něm i o zpracovávání dřeva z polomů existuje množství záznamů a také velmi působivé vyprávění Karla Klostermanna („Ze světa lesních samot“, „V ráji šumavském“). A tak není, co nového o něm napsat – jen připomenout, že na letošek připadá jeho 150. výročí.

Co by asi řekl Karel Klostermann dnešní Šumavě? Myslím, že by se mu líbily hlavně přirozeně obnovené porosty, které (snad) jednou budou podobné těm "jeho". Ale jen podobné, protože dnešní lesy jsou ovlivněné navíc i větším znečištěním ovzduší a dalšími civilizačními negativy. Závěrečná slova z románu **"Ze světa lesních samot"** se tedy jeví jako prorocká: *Ty stará Šumavo, ty má kolébko! Tvé hvězdy lehly, nikdy již v staré slávě nevstanou. Jen močály klečí porostlé jsou, jak bývaly, a v podzimních nocích záhadná světla v nich laškují, modravé plameny, duše zemřelých lidí. A duše milionů zemřelých velikánů lesních, kam ty se děly?"*

Až nedávno jsem se od jednoho ze čtenářů knihovny, pana Ing. Pavla Krátkého, dověděla o osudu lesů brdských, které byly plošně poškozeny v roce 1941. Vyprávěli mi to jeho rodiče, kteří v té oblasti kdysi bydleli. Podle pamětníků se to stalo v noci z 14. na 15. listopadu. Od východu přišel orkán a během několika hodin popadlo 25 000 kubíků dřeva (podle jiných údajů přes 1,5 milionu kubíků - viz [zde](#)). Mezi nejpostiženější vrchy patřily Palcíč, Dubina, Kamenná, Okrouhlík, Kočka a další okolní svahy. Zaječovská kronika uchovala i několik fotografií (viz [zde](#)). Ušetřeny zůstaly jen malé skupiny stromů kolem Okrouhlíku a Pancíře, a to díky své vhodné poloze a pestřejší druhové a věkové skladbě (blíže k místním druhům viz např. [zde](#) nebo [zde](#)).

Dřevorubecké práce byly ztíženy jednak velkým rozsahem polomů, jednak tím, že v zimě napadl těžký, mokrý sníh, který se držel dlouho do jara následujícího roku. Koně v něm zapadali až po břicha. Nepřetržitě pracovaly tři katry (německá firma Wilhelm Fischer), v narychlo zřízených pracovních táborech bylo ubytováno několik tisíc totálně nasazených dělníků a válečných vězňů. To bylo usnadněno tím, že jeden tábor, původně určený k jinému účelu (jako koncentrační), už zde byl rozestavěný. Byla také už dříve (v roce 1939) vybudována pila v Mirošově, protože zde vznikala vojenský prostor a počítalo se s rozsáhlým kácením mezi Skočicemi a Padrtí. Přidaly se i další pily, byla využita už existující vlečka k bývalému dolu Gustav. Německá armáda zřídila dokonce i betonové letiště. To se zachovalo dodnes a nazývá se Pod Hejlákem.

Dozor v lágrech a na pracovištích zastávali němečtí vojáci. Na kratší vzdálenosti se dřevo stahovalo buď koňmi nebo tažnými kravami, z nedostupných míst se spouštělo do údolí koryty z klád (tzv. dřevní smyk). Ze shromaždišť jej pak odváželo několik malých polních lokomotiv. Fanouškům úzkokolejek je známá tzv. Kolvínska, což byla železniční síť zřízená v tomto území (mapka viz [zde](#)). Pařezy byly likvidovány pomocí pásových buldozerů nebo i trhavin. Vykloučené plochy se znovu osazovaly. Vždy na jaře byly okolní školy zavřeny a pomáhala i mládež. Přes všechnu tuto typicky německou důkladnost a rychlost se nepodařilo předejít kůrovcové kalamitě.

Přešla léta, přinesla další potíže - viz např. [zde](#). A i budoucnost evropských lesů je nejistá. Máme nejvyšší čas na to, abychom na ně přestali pohlížet jen jako na zásobárnu materiálu pro naše potřeby

- ve skutečnosti jsou to území žijící svým vlastním životem, a čím pokorněji k nim budeme přistupovat, tím to bude podle všeho lepší a nadějnější. O historii se říká, že kdo není ochotný se jejími chybami zabývat, ten je pak nucený je opakovat. Doufejme, že se naučíme hospodařit tak, abychom se v tom dokázali stále více přibližovat přírodě, naší učitelce. A nejen v lesích.

-ah-